Bijlage 5

Nota beantwoording zienswijzen op ontwerp peilbesluit Hattem-Oosterwolde-Oldebroek (inspraaknota)

Volgnummer	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Wijziging in peilbesluit?
1	De indiener heeft gronden in Polder Oldebroek die nat zijn wanneer wij het peil opzetten om water vanuit de Gelderse Gracht naar Polder Oosterwolde te duwen. Hij onderstreept het belang van het plaatsen van een pompje aan de Gelderse Gracht zodat het peilbesluitpeil in Polder Oldebroek gehandhaafd kan worden.	Hartelijk dank voor uw zienswijze en de betrokkenheid die u toont bij het peilbeheer in uw gebied. Het waterschap onderkent het probleem dat u aankaart: in droge zomers moet het peil in de Gelderse Gracht (peilgebied GPG-621) extra worden opgezet om voldoende water naar de veengronden in polder Oosterwolde (richting GPG-1762) te kunnen duwen. Wij begrijpen dat dit voor de gronden in het oostelijke deel van Polder Oldebroek tot overlast leidt. Dit is niet in overeenstemming met het geldende peilbesluit. Naar aanleiding van deze problematiek is er een multi-criteria analyse uitgevoerd voor de aanvoer van water naar Oosterwolde vanuit de Gelderse Gracht. Uit deze analyse zijn twee concrete voorkeursscenario's naar voren gekomen om deze situatie op te lossen: • Het plaatsen van een pompje tussen de Gelderse Gracht en de Haeresloot, waardoor de oorspronkelijke inlaatroute gehandhaafd blijft, maar tegelijkertijd het juiste peil in de Gelderse Gracht kan worden gevoerd. • Het realiseren van een nieuwe inlaat net ten noorden van de Haeresloot. Dit omvat tevens het verbreden van de watergang, het opwaarderen hiervan naar status A en het	Niet in het peilbesluit zelf, wel wordt er geadviseerd om na het vaststellen van het peilbesluit een project op te starten.

		verbreden van de perceelsloot westelijk van de Wendensloot om het water doelgericht naar GPG-1762 te kunnen sturen. Gelet op de toestand in dit deel van het gebied, adviseert het waterschap om na het vaststellen van het peilbesluit een project op te starten om een van deze oplossingen te realiseren.	
2	• **Sociale aspecten en participatie:** De indiener benadrukt dat de inzet van een klankbordgroep en de inloopavonden tijdens het proces zeer positief en sterk waren. Tegelijkertijd plaatst hij een kritische noot over de vertegenwoordiging: zo was Staatsbosbeheer weliswaar aanwezig, maar stelde zij zich vaak afwachtend op en ontbrak de structurele aanwezigheid in de klankbordgroep. Ook miste de indiener brede vertegenwoordiging van partijen zoals cultuurhistorie, Rijkswaterstaat en dorpsbelangen. Wat betreft kwetsbaren in het gebied vindt hij dat zij te weinig een stem hebben gekregen in het peilbesluit. • **Economisch aspect:** Het agrarisch belang is in het proces sterk vertegenwoordigd, wat logisch is gezien het feit dat dit het grootste deel van het gebied beslaat en het primaire economische belang vormt. Het risico hiervan is echter dat er te blind op de agrarische sector wordt gestaard en dat de overige belangen uit het oog worden verloren. • **Ecologisch aspect en waterhuishouding:** De ecologische component was naar de mening van de indiener onvoldoende sterk aanwezig en onvoldoende meegenomen binnen de agrarische belangen. Hij voelde zich als vertegenwoordiger van de ecologie soms geïsoleerd te midden van de vele agrariërs. Daarnaast mist hij de verbinding met de bron van het grondwater	• **Sociale aspecten en participatie:** Het doet ons goed te horen dat de inzet van de klankbordgroep en de inloopavonden als positief en sterk zijn ervaren. Tegelijkertijd nemen wij uw kritische kanttekening over de vertegenwoordiging ter harte. Het is jammer dat sommige partijen (zoals Staatsbosbeheer) minder zichtbaar waren en dat er partijen zoals cultuurhistorie, dorpsbelangen en Rijkswaterstaat zijn gemist. Ook uw signaal dat kwetsbaren in het gebied te weinig een stem hebben gekregen, nemen we mee in onze reflectie op het participatietraject. • **Economische en ecologische belangenwisseling:** U wijst terecht op het spanningsveld tussen het primaire economische (agrarische) belang en de ecologische waarden. Een peilbesluit moet immers een zorgvuldige balans zoeken tussen alle functies van het gebied. Wat betreft de uitspoeling van meststoffen (met name op maïspercelen) en de effecten daarvan op het door Rijkswaterstaat beheerde Drontermeer, geldt dat de waterkwaliteit en benedenstroomse	Niet in het peilbesluit zelf, we nemen de opmerkingen wel mee (zie hiernaast).

	(de Veluwe en de randmeren), waarbij hij ervan overtuigd is dat de polder sterk leunt op de watervoorraad van de Veluwe. De indiener had graag gezien dat de ecologische risico's met betrekking tot het Drontermeer nadrukkelijker waren meegenomen. Hij beschrijft de polder als een "badkuip": prima te reguleren bij droogte en natte situaties, maar de vraag is hoe lang een dergelijke polder haalbaar blijft gelet op de ecologische en maatschappelijke druk. • **Landbouw, bemesting en uitspoeling:** Intensief agrarisch beheer (met name de teelt van maïs en de toepassing van meststoffen) heeft effect op de uitspoeling, wat uiteindelijk doorwerkt op het Drontemeer dat door Rijkswaterstaat wordt beheerd. • **Historie en herstel:** Er is in het verleden veel verloren gegaan op ecologisch vlak (zoals de kemphaan als indicatiesoort voor een groter gemis). De vraag is of we verloren gegaan natuurherstel niet kunnen terugbrengen met gerichte maatregelen. • **Klimaatverandering en actualiteit:** Klimaatverandering vraagt om een serieuze aanpak, maar het huidige peilbesluit oogt volgens de indiener wat "van de oude stempel". Hij vraagt zich af of we niet, net als in Utrecht, een meer actueel peilbesluit kunnen nemen in plaats van een vast peilbesluit voor tien jaar, zeker gezien de toenemende droogtes en het provinciale plan Grutto. • **Bestuurlijk en lange termijn:** Bestuurlijk is de wetgeving sterk aanwezig, maar het sluit onvoldoende aan op brede maatschappelijke ontwikkelingen, klimaat en de relatie met de Veluwe en de randmeren van Rijkswaterstaat. Het peilbesluit is volgens de indiener bij uitstek een kans om op de lange termijn te kijken, en het is een gemiste kans dat dit nu onvoldoende is gebeurd; de peilen zouden ontwikkelingen moeten volgen. Ook de wegzijging richting de Flevopolder is niet meegenomen,	effecten aandachtspunten zijn binnen onze bredere taakstelling, al is het peilbesluit primair sturend op waterkwantiteit en peilen. Binnen de KRW- opgave wordt waterkwaliteit in het gebied inzichtelijk gemaakt. • **Hydrologie, Veluwe en de "badkuip":** Uw metafoor van de polder als een badkuip snijdt hout. De relatie met de Veluwe als grondwaterbron, de wegzijging richting de Flevopolder en de verbinding met de randmeren zijn complex. Hoewel de hydrologie van de Veluwe en de waterhuishouding van de polder nauw met elkaar samenhangen, worden de peilen in het peilbesluit begrensd door de technische en gebiedseigen mogelijkheden van het poldersysteem. Desondanks erkennen we de ecologische risico's en de vraag hoe houdbaar dit op de zeer lange termijn is. • **Historie en natuurherstel (Gelders Natuurnetwerk):** Uw opmerking over het verlies van soorten in het verleden (zoals de kemphaan) en de wens om het Gelders Natuurnetwerk te vergroten (inclusief buitendijkse gebieden) raken ambities die vaak breder getrokken worden dan het instrument van een peilbesluit alleen. Wel kunnen peilen sturend of ondersteunend werken voor bepaalde natuurdoelstellingen, en we nemen deze suggesties mee in de bredere gebiedsontwikkeling en de afstemming met het provinciale beleid (zoals het plan Grutto). • **Klimaatverandering en de looptijd van het peilbesluit:** U stelt kritisch de vraag of een	

	terwijl daar oplossingen voor nodig zijn, en er moet gekeken worden naar factoren van tijd en schaal. • **GNN (Gelders Natuurnetwerk):** Tot slot geeft de indiener aan dat het Gelders Natuurnetwerk moet groeien en nog niet voldoet aan de benodigde hectaren, en hij ziet graag dat buitendijks natuurgebied daaraan wordt toegevoegd.	vaste termijn van tien jaar nog wel past bij de snelle veranderingen door klimaatverandering en of we niet een flexibelere, actuele cyclus moeten hanteren (naar Utrechts model). Een peilbesluit biedt juridische stabiliteit voor functies in het gebied, maar binnen de wettelijke kaders kijken we uiteraard scherp naar de weerbaarheid tegen extreme droogte en nattigheid. • **Bestuurlijk en samenwerking met partners:** U mist een sterkere koppeling met het beleid van Rijkswaterstaat en de bredere maatschappelijke opgaven. We streven er altijd naar om regionaal en interbestuurlijk af te stemmen, en uw oproep om dit breder en meer toekomstgericht in te vliegen is een waardevolle overweging voor toekomstige planvorming. • **GNN:** De vraag valt buiten de scope van het peilbesluit, het vaststellen van het GNN is een bevoegdheid van de provincie en niet van het waterschap.	
3	Deze zienswijze richt zich op de wijze waarop het belang van weidevogels, en in het bijzonder van de grutto, in de onderliggende peilafweging is gewogen. Naar mijn/onze mening is dit belang onvoldoende zwaar meegewogen ten opzichte van andere, met name agrarische, belangen. We vragen ons daarnaast af hoe het aanvalsplan Grutto meegewogen is in dit peilbesluit.	Hierbij ontvangt u de beantwoording op de door u ingediende zienswijze ten aanzien van het ontwerp-Peilbesluit Hattem Oosterwolde Oldebroek 2026.	Nee

	1. Waarom de grutto in dit peilbesluit relevant is De bescherming van de grutto is geen vrijblijvend beleidswens, maar het onderwerp van een lopende Europese inbreukprocedure. De lopende inbreukprocedure onderstreept dat Nederland volgens de Europese Commissie onvoldoende maatregelen neemt voor de bescherming van de grutto. Tegen die achtergrond ligt het voor de hand dat bestuursorganen beschikbare instrumenten, waaronder peilbeheer, zorgvuldig betrekken bij de bescherming van weidevogels. Het nationale maatregelenpakket is uitdrukkelijk niet beperkt tot de begrensde Vogelrichtlijngebieden: het is naar eigen zeggen van het Rijk van toepassing “binnen en vooral buiten Vogelrichtlijngebieden”, en omvat expliciet het optimaliseren van het waterbeheer in belangrijke gebieden voor de grutto. Op 6 juli 2026 hebben de zeven grutto-provincies — waaronder Gelderland — en de minister van LVVN een afsprakenkader ondertekend om het Aanvalsplan Grutto daadwerkelijk uit te voeren.. De kernmaatregelen uit dit Aanvalsplan — een hoog waterpeil, rust, extensief beheer en kruidenrijk grasland — sluiten rechtstreeks aan bij de ecologische eisen van de grutto en laten zien dat Rijk en provincies deze soort als prioritair 1 beschouwen en actief op herstel van het leefgebied sturen. Polder Oosterwolde is aangewezen als kansgebied (https://gruttoaanvalsplan.nl/onderwerpen/kansgebieden/, gebied 19). Het peilbesluit bevat geen herkenbare afweging of en hoe dit recente afsprakenkader bij de besluitvorming is betrokken. De weidevogelgebieden in het peilbesluitgebied omvatten ruim 2500 hectare. Het grootste gebied is ruim 1700 ha. Ca 225 hectare daarvan ligt binnen GNN en krijgt in het peilbesluit een drooglegging tussen de 0 en 40 cm beneden maaiveld. Het overige weidevogelgebied daaromheen globaal tussen de 40 en 80 centimeter beneden maaiveld. Voor de grutto is een drooglegging tussen de 20 en 40 cm, met her en der plas-dras zones, optimaal. Het peilbesluit sluit daarom wat betreft het deel buiten GNN nog niet aan op beheer waarnaar gestreefd wordt in	**1. Status van het Aanvalsplan Grutto** Het Aanvalsplan Grutto staat op onze radar en wij zijn hier nauw bij betrokken. De beleidsmatige verantwoordelijkheid en regie voor de aanpak van de Grutto liggen echter bij de provincie, en niet bij het waterschap. Hoewel dit plan momenteel nog niet dusdanig concreet is dat wij hier in dit peilbesluit op kunnen vooruitlopen, houden we binnen onze huidige kennis en mogelijkheden zo goed mogelijk rekening met de habitatwensen van weidevogels. Het peilbesluit richt zich primair op het huidige landgebruik en randvoorwaarden. Met het peilbesluit kunnen we de functies in het gebied niet wijzigen, daarmee volgt het peil de functies in het gebied. Met functies bedoelen we hier de ruimtelijke functies, zoals aangewezen in bijvoorbeeld het gemeentelijke omgevingsplan (voorheen: bestemmingsplan) of in provinciaal ruimtelijk of natuurbeleid. Als functies in de toekomst niet meer passend zijn in dit gebied dient er een gebiedsontwikkelingsproces opgestart te worden in samenwerking met gemeenten en provincie. Het formele besluit tot functiewijziging ligt bij hen.	

	het Aanvalsplan Grutto. Het waterschap wordt in het aanvalsplan Grutto gezien als gebiedspartner. Het peilbesluit geldt voor 10 jaar; volgens het aanvalsplan dient per kans-gebied toegewerkt te worden naar het realiseren van 1000 ha leefgebied voor de grutto in 2035. Hoe gaat het Waterschap hier naartoe werken? **Weidevogelbeleid** Dat weidevogels een zwaar mee te wegen belang hebben wijzen ook andere regels op. Delen van het Oldebroek en Oosterwolde zijn op grond van de Omgevingsverordening Gelderland aangewezen als weidevogelgebied. Juist omdat de provincie deze gebieden afzonderlijk heeft aangewezen vanwege hun betekenis voor weidevogels, ligt het voor de hand dat deze beleidsdoelstelling expliciet wordt betrokken bij de peilafweging. De polder van Hattem is deels aangewezen als ecologische verbindingszone voor vogels (bestemmingsplan buitengebied, planregel 11). Deze beleidscontext had naar onze mening een uitdrukkelijke plaats moeten krijgen in de onderbouwing van het peilbesluit. **2. De peilafweging erkent positieve effecten voor weidevogels, maar vertaalt dit niet door in het besluit** De Peilafweging (Bijlage 2) onderkent dat waterpeilbeheer direct van invloed is op weidevogels. In paragraaf 1.7 (“Weidevogels”) wordt gesteld dat een verhoging van het maximumpeil en het eerder in het jaar verhogen van het peil een positief effect hebben op foerageermogelijkheden en broedomstandigheden. In de scoretabel (Tabel 1) scoort ‘max peil verhogen’ +1 en ‘peil eerder verhogen’ zelfs +2 — de hoogst mogelijke score — op de factor weidevogels. Toch concludeert het peilbesluit dat het bestaande, flexibele peilbeheer wordt gehandhaafd en dat — op één technische aanpassing in peilvak GPG_1314 na (gemotiveerd vanuit de praktijk van de afgelopen jaren en niet vanuit ecologische overwegingen) nergens in het besluitgebied een hoger peil, een vroegere peilopzet of een kleinere fluctuatiemarge wordt vastgelegd ten behoeve van weidevogels. De eigen constatering dat hogere en eerder verhoogde peilen gunstig zijn	Mocht het provinciale beleid in de toekomst leiden tot concrete wijzigingen en kaders, dan nemen we dat te zijner tijd mee; de provincie is hierin immers leidend en wij moeten wachten op deze concrete richtlijnen voordat het waterschap hierop kan anticiperen. Dit kan eventueel leiden tot een partiële (tussentijdse) herziening van het peilbesluit. **2. Drooglegging, peilbeheer en weidevogels** In de documentatie van het peilbesluit is de drooglegging nadrukkelijk meegenomen, waarbij het strikt gaat om vastgelegde minimum- en maximumpeilen onder normale omstandigheden. Bij uitzonderlijke droogte of overlast mag hier vanaf geweken worden. Ons credo is hierin helder: <u>hoog wanneer het kan, laag wanneer het moet.</u> Het deel buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN) heeft volgens het ruimtelijk beleid de hoofdfunctie landbouw, waar het waterschap wettelijk op dient te sturen en wiens huidige landgebruik wij niet mogen verslechteren. Een peilbesluit is immers dienend aan de bestaande functies. Omdat het peilbesluit echter enkel minimum- en maximumpeilen vastlegt, hebben wij binnen het peilbesluit geen directe sturingsmogelijkheid over de exacte drooglegging op een specifiek moment in het jaar. Een vaste, vroegere peilopzet is in de praktijk niet haalbaar omdat de weersomstandigheden (nat of droog) per jaar sterk verschillen. Daarom is een	

	voor de grutto en andere weidevogels wordt dus niet vertaald in het besluit zelf. Daarmee blijft de bescherming van weidevogels afhankelijk van de vrijwillige uitvoeringspraktijk van de afgelopen jaren, terwijl het besluit nu juist het instrument is waarmee peilen voor de langere termijn worden vastgelegd. **3. Methodologische kanttekeningen bij de gehanteerde scoresystematiek** De Peilafweging werkt met dertien factoren die per scenario worden gescoord en vervolgens simpelweg bij elkaar worden opgeteld tot één totaalscore (Tabel 1 en 2). Deze opzet leidt er naar onze mening toe dat het belang van weidevogels systematisch wordt onderbelicht, om de volgende redenen: • Geen weging naar zwaarte van het belang. Een wettelijke, uit een Europese inbreukprocedure voortvloeiende verplichting (bescherming van de grutto) telt in de optelsom even zwaar mee als een factor zoals de berijdbaarheid van percelen. • Versnippering van het agrarisch belang over meerdere factoren. Landbouwopbrengst, berijdbaarheid van percelen, droogte en (deels) wateroverlast en berging beschrijven voor een belangrijk deel hetzelfde onderliggende belang — een goede bedrijfsvoering op agrarische percelen — maar worden als afzonderlijke factoren meegeteld. Daardoor telt dit belang feitelijk meerdere keren mee in de totaalscore, terwijl natuur vooral via de factoren weidevogels, vismigratie en aquatische natuurwaarden wordt meegewogen. • Onderlinge samenhang tussen factoren niet onderkend. Verschillende factoren (bijvoorbeeld droogte en landbouwopbrengst, of wateroverlast en berging) hangen sterk samen en bewegen in de scoretabel grotendeels gelijk op, zonder dat wordt onderkend dat dit tot een vorm van dubbeltelling leidt.	flexibel peilbeheer cruciaal. In de praktijk en zoals te zien is in de grafieken in *Bijlage 2 (Peilafweging)* streven de beheerders ernaar om het peil waar mogelijk zo hoog mogelijk te houden. **3. De scoresystematiek** De peilafweging werkt met dertien factoren waarin alles even zwaar weegt, omdat de ervaren zwaarte van belangen in de praktijk sterk subjectief is. Van een 'versnippering' of 'dubbeltelling' van het agrarisch belang is geen sprake; de factoren liggen veel genuanceerder: - Droogte hangt direct samen met bredere opgaven zoals veenoxidatie en CO2-uitstoot. - Wateroverlast raakt aan de uitspoeling van nutriënten (waterkwaliteit) en de normen voor de NBW-toetsing (die eveneens niet verslechterd mogen worden). - Waterberging heeft geen directe relatie met landbouw, maar is gericht op water vasthouden waar het valt (de trits: besparen, vasthouden, bergen, accepteren, afvoeren). Deze systematiek en samenhang tonen aan dat de belangen afzonderlijk én in samenhang worden gewogen. Deze werkwijze is tevens bij ons vorige peilbesluit voor Arkemheen reeds goedgekeurd door het Algemeen Bestuur (AB). Wij zien geen reden om deze aanpak te wijzigen.	

	• Natuur wordt behandeld als één van de vele, gelijkwaardige belangen, in plaats van als een randvoorwaarde. Het gevolg van deze opzet is dat landbouwbelangen in de uiteindelijke afweging zwaarder doorwerken dan uit de feitelijke, kwalitatieve beschrijving van de afzonderlijke factoren blijkt, en dat het belang van de grutto — ondanks een expliciet erkend positief effect van hogere en eerder ingezette peilen — in de einduitkomst nauwelijks gewicht in de schaal legt. **4. Ontbreken van een ecologische beoordeling** In het ontwerp-peilbesluit en de Peilafweging ontbreekt een op de ecologie toegespitste toets. De Peilafweging noemt weliswaar de KRW-waterlichamen in het gebied (Lummerwetering, Derde Dwarswetering, Noordermerkkanaal en Gelderse Gracht) en spreekt de ambitie uit om biodiversiteit te stimuleren, maar een concrete toetsing aan de ecologische toestand of aan het doelbereik van deze waterlichamen ontbreekt eveneens.	**4. Ecologische toetsing, grondwaterstand en waterbeheer** Tijdens het opstellen van het peilbesluit is er een ecologische toetsing uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de KRW-waterlichamen voldoen aan de biologische kwaliteitseisen en dat er diverse rode lijst-soorten aanwezig zijn. Het peilbesluit mag geen verslechtering van de waterkwaliteit teweeg brengen, dit gebeurt op deze manier niet. Hoewel we erkennen dat de omgeving belangrijk is voor weidevogels, is het gebied geen officieel weidevogelgebied maar het betreft een nevenfunctie. Om ecologische waarden te behouden mag de grondwaterstand niet te diep wegzakken. Echter leert de belangenafweging dat een verhoging van de oppervlaktewaterstand in de zomer geen directe indicatie geeft voor een verhoging van de grondwaterstand, omdat de verdamping de intreding van water vanuit de watergang vele malen overschrijdt. Voor een echte versterking van de ecologie zijn gerichte inrichtingsmaatregelen – zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers, plas-draszones en extensief maaibeheer – vele malen effectiever, maar dergelijke maatregelen vallen buiten de reikwijdte van een peilbesluit.	